

Р.М. Бугріменко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

П.В. Смірнова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.В. Кисляк, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СПОЖИВЧОГО РИНКУ

В основу управління розвитком споживчого ринку повинні бути покладені принципи сучасної парадигми управління, визначенні в чисельних наукових працях іноземних та вітчизняних дослідників. Узагальнюючи існуючі наукові напрацювання та враховуючи специфіку об'єкта управління, основними методологічними принципами управління розвитком споживчого ринку повинні бути визнані такі:

1. Розуміння споживчого ринку як складної відкритої соціально-економічної системи, здатної до самоорганізації. Цей принцип управління розвитком розглядає споживчий ринок як систему, з одного боку, відкриту до активної взаємодії з факторами зовнішнього середовища, з іншого – здатну до самоорганізації.

2. Врахування національних цілей та загальнодержавних інтересів. Місія та стратегічна мета зусиль щодо управління розвитком споживчого ринку повинні визначатися виходячи із стратегічних пріоритетів, визначених Концептуальними засадами стратегії економічного та соціального розвитку – забезпечення сталого економічного зростання економіки України.

3. Виокремлення домінантних сфер розвитку споживчого ринку, що дозволяє ідентифікувати пріоритети, які одноосібно або в комплексі забезпечують його розвиток. Такими сферами визнаються: управління формуванням попиту на споживчі товари та послуги; управління пропозицією споживчих товарів та послуг, управління конкуренцією на споживчому ринку.

4. Врахування існуючого стану розвитку споживчого ринку, який є узагальнюючою оцінкою реалізованих можливостей та наявних ресурсів суб'єктів ринку, його конкурентної позиції, рівня потенціалу розвитку.

5. Врахування стану зовнішнього середовища споживчого ринку, перш за все, рівня розвитку споживчого попиту, ступеню диференціації грошових доходів між окремими соціальними групами, раціональності традиційної моделі споживання, споживацьких пріоритетів.

6. Забезпечення гнучкості розвитку. Цей принцип обумовлює необхідність врахування великої динамічності та невизначеності потреб населення у споживчих товарах та послугах, можливостей

національної та світової економіки щодо їх задоволення, високої мінливості зовнішнього середовища споживчого ринку.

7. Забезпечення іноваційності розвитку споживчого ринку, який передбачає активний пошук нових ідей, реалізація яких сприяла б належному розвитку попиту, пропозиції, покращенню кон'юнктури споживчого ринку, реінжиніринг торговельної інфраструктури, запровадження інноваційних форм та методів вивчення та задоволення попиту населення тощо.

8. Системність управління розвитком споживчого ринку – врахування усієї системи факторів, які обумовлюють стан та тенденції розвитку ринку. Принцип системності обумовлений функціонуванням споживчого ринку як великої складної системи, що включає різні рівні і елементи.

9. Об'єктивність управління, що досягається побудовою постійних каналів отримання стратегічної та оперативної ринкової інформації, впровадженням моніторингу стану, кон'юнктури споживчого ринку, рівня та типу його розвитку, виявлення та відстеження зміни основних чинників розвитку.

10. Наукова обґрунтованість програмних засад та інструментарію управління розвитком споживчого ринку. Управління розвитком споживчого ринку неможливо без врахування вимог об'єктивних економічних законів, реалій економічного, політичного і соціального життя суспільства, національних особливостей, а також закономірностей і тенденцій розвитку ринкових відносин.

11. Оптимізація форм та методів державного впливу на розвиток споживчого ринку для досягнення кількісних та якісних параметрів його розвитку; свобода господарської діяльності та волевиявлення усіх суб'єктів ринку.

12. Адаптивність управління. Принцип адаптованості передбачає постійний аналіз результатів застосування регулюючих заходів, оперативну оцінку і корегуванні впливу держави на соціально-економічні процеси залежно від змін внутрішніх чи зовнішніх умов розвитку країни.

Реалізація визначених принципів сприятиме підвищенню ролі і ефективності функціонування споживчого ринку в економіці України у напрямку забезпечення задоволення конкретних потреб людей, безперервності відтворення суспільного продукту, створення необхідних умов стійкості грошового обігу та передумов збільшення вільного часу працюючих для їх фізичного та духовного розвитку.